

*Της Πεσσάδας το καρβέλι
έχει ζάχαρη και μέλι.
Κι όποιος στην Πεσσάδα πάει
εύκολα δεν την ξεχνάει.*

*Στην προνόνα μου
Πεώνη Ιγχαδίσση
Στον παππού μου
Νίκο Ευαγγελίτη*

ΔΑΛΛΑ ΜΑΡΙΑ

1996

ΠΕΣΣΑΔΑ

Όνομα, Τοποθεσία

Το χωριό Πεσσάδες ή Πεσσάδα βρίσκεται στην περιοχή της Λειβαθούς, επαρχία Κραναίας του Νομού Κεφαλληνίας και Ιθάκης.

Σύμφωνα με έγγραφο του 1262 (που διέσωσε ο Αντώνιος Κουντούρης) το χωριό ονομαζόταν Πεσνάδα και Πεονάδα. Στην απογραφή του 1583 συναντάμε το όνομα "Cato Passadha" και "Apano Passadha".

Για την προέλευση του ονόματος υπάρχουν διάφορες εκδοχές όπως, ότι προέρχεται από την λέξη "πεσσοί" (παιγνίδι), ότι είναι από την λέξη "πίπτω" επειδή το χωριό είναι κτισμένο σε επικλινές έδαφος.

Ο Αν. Μηλιαράκης (1890) στο βιβλίο "Γεωγραφία πολιτική νέα και αρχαία του Νομού Κεφαλληνίας" περιγράφει:

"Μέγα χωρίον αρχαίον είναι και η Πεσσάδα ή Πεσσάδες, πρωτεύουσα του δήμου της Άνω Λιβαθούς κείμενον εν μέσω πυκνού ελαιώνος και έχον περί τας 230 ευρυχώρους και υψηλάς οικίας".

Όταν η πρωτεύουσα του νησιού ήταν στο Κάστρο του Αγ. Γεωργίου (1262-1757, υπό την κατοχή Νορμανδών, Ενετών) η Πεσσάδα ήταν το επίνειό της. Από το λιμάνι της Πεσσάδας γινόταν οι προμήθειες και το εμπόριο προς την πρωτεύουσα. Μόνον όταν οι καιρικές συνθήκες δεν το επέτρεπαν τα πλοία άραζαν στον κόλπο του Αργοστολίου (σημερινή πρωτεύουσα του νησιού). Ο παλιός δρόμος Πεσσάδα-Κάστρο διασώζεται μέχρι σήμερα έχοντας μεγάλα τμήματα στενού χωματόδρομου.

Το χωριό απέχει 2 χιλ. από την θάλασσα.

Γνωστές Οικογένειες

(α) Οικογένεια Βαλσαμάκη

Η οικογένεια Βαλσαμάκη κατάγεται από το Βυζάντιο. Ο μαγίστρος Συμεών Βαλσάμας είχε ακολουθήσει τον Νικηφόρο Φωκά (επί αυτοκράτορος Κων/νου Πορφυρογέννητου) στην Κρήτη για να απελευθερώσει το νησί από τους Σαρακηνούς (960).

Εγκαταστάθηκε στην Κρήτη και σύμφωνα με την συνήθεια του τόπου πρόσθεσε την κατάληξη "-άκης" στο όνομά του.

Στην αρχή του 15ου αιώνα δύο αδέρφια οι Άγγελος και Βαππιστής Βαλσαμάκης μετανάστευσαν από την Κρήτη. Ο Άγγελος εγκατάσταθηκε στην Σικελία, όπου υπάρχουν τάφοι απογόνων του.

Ο Βαππιστής έφθασε στην Κεφαλονιά. Την εποχή εκείνη κόμισ Κεφαλληνίας και δουξ Λευκάδας ήταν ο Κάρολος Τόκκος (οικογένεια από τη Φλωρεντία) ο οποίος έδωσε στον Βαλσαμάκη, φέουδα κοντά στην Πεσσάδα καθώς και τον τίτλο του "Βαρώνου φεουδάρχου".

Η οικογένεια γράφτηκε στη "Χρυσή Βίβλο" των ευγενών επί Ενετών το 1796 (Ηλίας Τσιτσέλης, Κεφαλληνιακά Σύμμεικτα, 1ος τόμος, 1904).

Μέλη της οικογένειας που διακρίθηκαν ήταν,

1. Γεράσιμος (τέλη 18ου αιώνα), Λόγιος, αναμείχθηκε στη γλωσσική διαμάχη Κοραή-Κορδικά και ετάχθη υπέρ των απόψεων του Κοραή.
2. Δήμος (1785-1870), Νομικός, πολιτικός, λόγιος, Βουλευτής Κεφαλληνίας επί Αγγλοκρατίας (τρεις φορές).
3. Δημήτριος (; -1865), Φιλικός, (Μάχη Γαλατσίου 1821), Λιμενάρχης Σκουλενίου, Σύρου, Θήρας. Συνεργάστηκε με τον Θ. Βαλλιάνο στην επισκευή των φρουρίων Ναυπλίου, Τριπολιτσάς.
4. Κωνσταντίνος (1780-1868) Ιατροφιλόσοφος, εγκαταστάθηκε στην Κύπρο όπου άσκησε το Ιατρικό επάγγελμα. Η συλλογή του από ξύλινα ανατομικά προπλάσματα (εμβρύου, εγκύου) βρίσκεται στο Παν/μιο Αθηνών.
5. Λουκάς (1789-1821), Πλοίαρχος, Εκατόνταρχος Ιερού Λόχου. Πολέμησε στο Δραγατσάνι και στο Σκουλένι, όπου και σκοτώθηκε.
6. Νικόλαος (1812-1878), Νομικός, Τραπεζίτης, Ιδρυτής και Διευθυντής της Πιστωτικής Τράπεζας.

- 7 Νικόλαος (1834-1912) Νομικός, Πολιτικός Ριζοσπάστης (Κίνημα για την Ένωση των Ιονίων Νήσων με την Μητέρα Ελλάδα). Βουλευτής στην Ιόνιο Βουλή. Μετά την ένωση εκλέχτηκε επτά φορές βουλευτής στην Ελληνική Βουλή. Έγινε Υπουργός Δικαιοσύνης της Κυβέρνησης του Αλ. Κουμουνδούρου. Οπαδός στη συνέχεια του Χαρ. Τρικούπη.
8. Παναγής-Μαρίνος (1800-1872), Δικηγόρος, Γενικός Επιθεωρητής των Εισαγγελιών της Ελλ. Πολιτείας (Ναύπλιο). Μαζί με τον Χρ. Κλωνάρη ήταν συνήγορος του Κολοκοτρώνη στη δίκη του τελευταίου (1834).

β) Οικογένεια Ιγγλέση

Το 1490 ο Γουλιέλμος ντε Μπράουν (Βαρώνος από τη Σκωτία) ναυάγησε κοντά στο λιμάνι της Πεσσάδας. Φιλοξενήθηκε από τους κατοίκους, παντρεύτηκε κόρη Βαλσαμάκη και εγκαταστάθηκε το χωριό. Πήρε μάλλον το όνομα Ιγγλέσης από παραφθορά της λέξης English, χώρας καταγωγής του.

Η οικογένεια γράφτηκε στη "Χρυσή Βίβλο" (1593-1604). Πολλά μέλη της οικ. Ιγγλέση διακρίθηκαν στους αγώνες του Έθνους, όπως οι

1. Αντώνιος (1764-1827). Μαζί με το Σ. Λυκιαρδόπουλο είχαν την αρχηγία στην εξέγερση των Κεφαλλήνων εναντίον των Γάλλων κατακτητών και έλαβαν προσωρινά τη διακυβέρνηση του νησιού. Κατετάγη στο στρατό υπό το Φαβιέρο και εφονεύθη στη μάχη του Φαλήρου.
2. Χαράλαμπος (1799-1827), Αγωνιστής του 1821, η ικανότητα του οποίου ετιμάτο από τον Καραϊσκάκη. Έλαβε μέρος σε πολλές μάχες και εφονεύθη στη μάχη του Φαλήρου στη θέση Ανάλατος.
3. Παναγής (1801-1870), Οπλαρχηγός του Κριεζώτη και Καραϊσκάκη. Για τις υπηρεσίες του η κυβέρνηση του έδωσε το ναό του Αγίου Λουκά (Θήβα).
4. Νικόλαος, Υπασπιστής του Δημ. Υψηλάντου και πληρεξούσιός του στα νησιά του Αιγαίου για τη στρατολογία και ενέργεια συνεισφορών.

Πολλά μέλη της οικογένειας Ιγγλέση εγκατάστηθηκαν στη Ρωσία. Από εκεί έστειλαν δωρεές και κληροδοτήματα στην Πεσσάδα για την κατασκευή σχολείου και για τη μόρφωση νεάνιδων.

Τα μέλη των 2 αυτών οικογενειών ήρθαν συχνά σε προστριβές μεταξύ τους. Από ότι λέγεται σήμερα στο χωριό οι Βαλσαμάκηδες ήταν αυστηροί και απόμακροι ενώ οι Ιγγλέσηδες ήταν πιο προσιτοί.

Οι Βαλσαμάκηδες είχαν πάρει από τους Ενετούς το προνόμιο του Κρίκου. Αν κάποιος είχε κάνει κάποιο αδίκημα ακόμα και φόνο και προλάβαινε να αγγίξει τον "Κρίκο" τότε η Αστυνομία δεν μπορούσε να τον συλλάβει. Από εκείνη τη στιγμή ήταν δούλος της οικογένειας Βαλσαμάκη. Ο Κρίκος βρισκόταν στην έξοδο της πόλης του Αργοστολίου.

Οι οικογένειες αυτές είχαν πολλά νόθα παιδιά τα οποία αναγνώριζαν σαν γνήσια. Τους έδιναν περιουσία στη θέση Σκαλιά του χωριού. Εκεί έμεναν και μέλη των οικογενειών που παντρεύονταν άτομα "μη αριστοκρατικά".

Όταν ο Κοσμάς ο Αιτωλός επισκέφτηκε το χωριό οι Βαλσαμάκηδες και οι Ιγγλέσηδες τον έδιωξαν. Τότε αυτός έβαλε έναν ξύλινο Σταυρό στο έδαφος και είπε ότι όταν θα καταστρεφόταν ο Σταυρός κανένας από τις δύο οικογένειες δεν θα ζούσε στο χωριό πια. Ο Σταυρός έχει προ πολλού εξαφανιστεί. Απόγονοι με το όνομα Βαλσαμάκη ή Ιγγλέση δεν ζουν πια στο χωριό.

Το οικόσημο των Βαλσαμάκη ήταν ο δικέφαλος αητός και των Ιγγλέση ένα χέρι που κρατά σπαθί και ένας ήλιος, με την επιγραφή "Justitia non timet lucem".

Προπολεμική Πεσσάδα

Οι οικογένειες Βαλσαμάκη, Ιγγλέση ζούσαν στο κέντρο του χωριού. Τα κτήματά τους καλλιεργούσαν χωρικοί, αγρότες από άλλα χωριά του νησιού που κατοικούσαν χωριστά στις περιοχές "Νιοχώρι" και "Σκαλιά". Τους κατοίκους αυτούς αποκαλούσαν "παραμπαστούς" ή "παρείσακτους". Ο "σέμπρος" ήταν ο επιστάτης των κτημάτων, ερχόταν σε επαφή με τους αγρότες και έπαιρνε ότι περίσσευε από τη σοδειά που όριζε ο αφέντης.

Χαρακτηριστικό του ανδρικού πληθυσμού των δύο μεγάλων οικογενειών ήταν το υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Πολλοί είχαν σπουδάσει στην Ιταλία και Γαλλία. Υπήρχαν επίσης ανάμεσά τους πολλοί караβοκύρηδες και έμποροι που είχαν στα χέρια τους το εμπόριο με την Ελλάδα, την Αίγυπτο και κυρίως με τη Ρωσία (Οδησσό). Από εκεί έφερναν (εκτός των εμπορευμάτων) έπιπλα, ρούχα, πίνακες ζωγραφικής, είδη οικιακής χρήσης, τρόφιμα και ποτά.

Στο χωριό υπήρχε Σχολείο, χοροδιδάσκαλος και πολλοί νέοι και νέες εδιδάσκοντο την Ιταλική και Γαλλική γλώσσα. Οι νέες μετά το Σχολείο ασχολούντο με το κέντημα (κοφτό, βενίτσι, κοπανέλι, ασπροκέντημα, βελονάκι, τενερίφι, μπιμπίλα). Οι κόρες κληρονομούσαν την περιουσία της μητέρας και ο πατέρας έδινε ξεχωριστή προίκα (Ιόνιος κώδικας). Οι γυναίκες μετά τον γάμο τους αναλάμβαναν την επίβλεψη του νοικοκυριού και της ανατροφής των παιδιών. Τις δουλειές του σπιτιού και των παιδιών έκαναν οι υπηρεσίες, πάντοτε όμως υπό το βλέμμα της κυρίας. Χαρακτηριστικό είναι αυτό που λέγεται για την Τζόγια Τυπάλδου-Φόρεστη που παντρεύτηκε τον Σπύρο Ιγγλέση. (Αρχές 19ου αιώνα). Η Τζόγια έφθασε από το Ληξούρι νύφη, με βαρύτιμες τουαλέτες, φερμένες από την Ευρώπη. Ο γάμος ήταν μεγαλοπρεπής, αλλά κατά τις τέσσερις τα χαράματα η καμαριέρα της την ξύπνησε για να παρακολουθήσει το ζύμωμα του ψωμιού.

Η γυναίκα είχε ξεχωριστή θέση στην οικογένεια. Πολλά παιδιά έπαιρναν (και παίρνουν ακόμα) το όνομα της μητέρας ή της αδελφής τους. Λένε δηλαδή, ο Γεράσιμος της Υακίνθης, ο Μιχαλάκης της σιόρα Σόνιας, ο Νίκος της Χρυσάνθης, ο Νίκος της Λεώνης, ο Μπουλούκης κ.α.

Τα σπίτια στο κέντρο του χωριού ήταν ευρύχωρα, διόροφα σε σχήμα "Γ". Είχαν πολύ ψηλούς τοίχους από τις τρεις πλευρές. Στην μικρότερη πλευρά ήταν η κουζίνα. Στην εσωτερική γωνία του "Γ" στηριζόταν η σκάλα που κατέληγε σε σκεπαστή ταράτσα "λόντζα", που στηριζόταν σε βόλτο. Στο κάτω πάτωμα ήταν η

αποθήκη με πατητήρι σταφυλιών και μερικά δωμάτια για τους εργένηδες της οικογένειας. Στο πάνω πάτωμα ήταν η τραπεζαρία, μαγειρείο και τα υπόλοιπα δωμάτια.

Στους κήπους υπήρχαν πολλά λουλούδια (γιασεμιά, αγιοκλήματα), οπωροφόρα δένδρα και λίγα λαχανικά. Μέσα σε κάθε είδος δοχείου (ακόμη και της νυκτός) φυτεύονταν λουλούδια. Τοποθετούντο στα παράθυρα, ταράτσες, μουράγια (υψηλοί τοίχοι) σε γραμμή παράταξης. Έτσι το χωριό είχε κάποιο χαρωπό τόνο μέσα στην μελαγχολία των υψηλών τοίχων.

Τα σπίτια των αγροτών ήταν μονόροφα και μικρά.

Οι δρόμοι ήταν πολύ στενοί. Με δυσκολία περνούσαν τα κάρα και οι άξονές τους δημιουργούσαν με το χρόνο αυλάκια πάνω στους τοίχους.

Η ύδρευση του χωριού γινόταν από την "όξου στέρνα", από δεξαμενές βρόχινου νερού και πηγάδια που ήταν στις αυλές των σπιτιών.

Το χωριό είχε πολλά μαγαζιά, κρεοπωλεία, φούρνο, εργαστήριο χρυσού και ασημικών.

Καλλιεργούντο ελιές, δημητριακά, γινόταν παραγωγή μελιού, εκτρέφοντο πρόβατα.

Στην ακμή του είχε 700 κατοίκους.

Στο χωριό γινόταν πολλές συγκεντρώσεις και χοροί. Εκεί μαζεύονταν νέοι και νέες από όλη την γύρω περιοχή. Οι Πεσσαδιάνοι-ες αγαπούσαν την καλή εμφάνιση και τη διασκέδαση. Τα ρούχα και τα κοσμήματα ήταν Ευρωπαϊκά. Υπήρχε σχετική ελευθερία ηθών στο χωριό.

Οι συγκεντρώσεις γινόταν κυρίως σε σπίτια. Ονομαστή ήταν η αυλή της Σιόρα-Ρήνης, όπου εκεί δεχόταν τα 30 τελευταία χρόνια του 19ου αιώνα πολύ κόσμο. Κατά τη διάρκεια της ημέρας ερχόταν οι φτωχοί να πουν τα παράπονά τους και ο παπάς. Το βράδυ την επισκέπτοντο κύριοι-ες, νέοι και νέες όπου συζητούσαν, έπαιζαν χαρτιά, φλερτάριζαν, άκουγαν μουσική και χόρευαν κάτω από φανάρια και μια πελώρια πέργολα. Η ίδια ήταν ελευθορόστομη, ανακατευόταν παντού, στα πολιτικά, κοινωνικά, εκκλησιαστικά. Ήταν σπάταλη και φιλόξενη, δεχόταν δώρα και μοίραζε παντού.

Στις αρχές του 20ου αιώνα υπήρχε το χορευτικό κέντρο "Η χαρά" του Δόριζα στο Νιοχώρι όπου έρεε η μπύρα. Το μέρος αυτό λέγεται ακόμα και σήμερα η "Μπύρα".

Στην κεντρική πλατεία του χωριού την "Κουβέντα" σύχναζαν μόνο οι άνδρες των δύο γνωστών οικογενειών και διάβαζαν ευρωπαϊκές κυρίως εφημερίδες. Απαγορευόταν να περνούν οι χωρικοί όσο ήταν καθισμένοι εκεί.

Στα πεζούλια στο Νιοχώρι καθόταν όλων των τάξεων κάτοικοι, κυρίως μετά την δύση του ήλιου. Συζητούσαν και τραγουδούσαν, χωριστά οι "αριστοκράτες" από τους "πληβείους". Πολλές φορές στο σκοτάδι πετούσαν χαλίκια στους αριστοκράτες για να φύγουν.

Στη πλατεία "Αλώνια" (πιθανόν εκεί στέγνωναν τη σταφίδα ή άπλωναν τα δημητριακά) σύχναζαν μόνο οι χωρικοί.

Το λιμάνι του χωριού έχει την ονομασία "Γουλιά" και βρίσκεται απέναντι από τη Ζάκυνθο. Στην "Αμμο", το γιαλό του χωριού, επιτρεπόταν να κάνουν μπάνιο μόνο μέλη των δύο οικογενειών. Εκεί πρωτόγιναν και τα πρώτα μεικτά μπάνια ανδρών-γυναικών στο νησί.

Το χωριό έχει τρία νεκροταφεία. Παλαιά οι κτήτορες των ναών εθάβοντο μέσα στην εκκλησία ή στο προαύλιό της. Στην Ευαγγελίστρια σώζεται διάγραμμα των τάφων των Ιγγλέση. Είναι περιττό να πούμε ότι οι χωρικοί και οι άρχοντες είχαν ξεχωριστούς τόπους ταφής.

Η Ζωή στην Πεσσάδα σήμερα

Μετά τους πολέμους και το σεισμό του 1953, πολλοί κάτοικοι έφυγαν και εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα ή μετανάστευσαν στην Αμερική, Αυστραλία, Γερμανία. Το χωριό έχει μείνει με 250 κατοίκους. Το Σχολείο έχει κλείσει. Τους καλοκαιρινούς μήνες ο πληθυσμός αυξάνεται πολύ, από τους παραθεριστές και τους μετανάστες.

Οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού είναι συνταξιούχοι, οι νέοι ασχολούνται με την αλιεία, κτηνοτροφία και με διάφορα άλλα επαγγέλματα (εργάζονται κυρίως σε άλλα μέρη του νησιού). Πολλοί είναι ναυτικοί.

Εκκλησίες - Μοναστήρια

Οι Εκκλησίες του χωριού ανήκαν στις δύο γνωστές οικογένειες και είναι Άγιος Νικόλαος, Αγία Βαρβάρα και Παναγίτσα (Βαλσαμάκηδες) Ευαγγελίστρια Παλαιόκτηστη, (σώθηκε από τους σεισμούς), Άγιος Ιωάννης, Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος, Υπαπαντή, Άγιος Ισίδωρος (Ιγγλέσηδες).

Στο χωριό ανήκει και η εκκλησία της Παναγίας των Βλαχερνών πάνω στο μικρό νησί "Δίας". Εκεί ήταν τόπος εξορίας απείθαρχων κληρικών κατά την Αγγλοκρατία. Η Παναγία η Διώτισσα γιορτάζεται στις 2 Ιουλίου. Ίσως πήρε το όνομα από βωμό του Δία που υπήρχε στο νησάκι και βρισκόταν σε ανταπόκριση με το ιερό του Αινήσιου Διός στην κορυφή του Αίνου.

Η Μονή Εσταυρωμένου ανήκε στους Βαλσαμάκη, ήταν γυναικείο μοναστήρι και βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το χωριό με θαυμάσια θέα προς τον Αίνο και τη θάλασσα. Διατηρεί περιουσία από κτήματα και ελαιοπερίβολα. Σήμερα γίνεται μεγάλο πανηγύρι στις 14 Σεπτεμβρίου.

Λαογραφικά στοιχεία

1) Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

Τα παιδιά έλεγαν τα κάλαντα στα σπίτια έχοντας μαζί τους ένα πορτοκάλι διακοσμημένο με πρόκες γαρούφαλο. Πολλά παιδιά κρέμαγαν ένα πουγκί στο λαιμό όπου οι γονείς, συγγενείς και φίλοι έβαζαν μέσα χρήματα. Το έθιμο αυτό, παρά τη δυσарέσκεια των παιδιών, καταργήθηκε μετά το 2ο Παγκόσμιο πόλεμο.

2) Πάσχα

Στο Πασχαλινό τραπέζι έτρωγαν σούπα και βραστό κρέας παλαιότερα.

Το βάψιμο των Πασχαλινών αυγών γινόταν και ευτυχώς γίνεται μέχρι σήμερα, με τη βοήθεια θαλασσινού χορταριού. Τα αυγά τοποθετούνται σε δοχείο με νερό και στρώσεις χόρτου. Μένουν όλο το βράδυ και τη Μεγάλη Πέμπτη βράζονται στο ζουμί του χόρτου. Το χρώμα τους γίνεται σκούρο βουσινί.

3) Απόκριες

Στις απόκριες στο χωριό γινότανε χοροί με μασκαράδες οι οποίοι διακωμοδούσαν διάφορα επαγγέλματα (γιατρός, δάσκαλος, παπάς κ.α.). Οι ριμναδόροι έφτιαχναν δίστιχα σκωπτικά.

Στους γάμους προσφέρονταν κουφέτα, μάντολες και σουμάδα (ποτό από πικραμύγδαλο). Δεν υπήρχε γαμήλιο γλέντι.

Στις ονομαστικές εορτές το σπίτι ήταν ανοικτό για επισκέπτες από το πρωί. Ερχόταν πρώτα οι χωρικοί με δώρα και το βράδυ οι συγγενείς και φίλοι. Κερνούσαν εργαλάβους - αμυγδαλωτά και ηδύποτα.

Ναυάγια στο θαλάσσιο χώρο της Πεσσάδας

Το λιμάνι της Πεσσάδας ονομαζόταν "Άγιος Σώστης". Υπάρχει παράδοση ότι εκεί έχουν καταλήξει πολλά ναυαγοί.

1. Απόστολος Παύλος

Ναοί αφιερωμένοι στον Απόστολο Παύλο υπάρχουν δύο στην Κεφαλλονιά. Ο ένας στην Πεσσάδα και ο άλλος στην θέση Ταφιό Ληξουρίου.

Ο Ηλίας Τσιτσέλης αναφέρεται σε πρακτικό της Λατινικής Επισκοπής (1264) και γράφει "Εν Πεσσάδαις σώζεται ναΐσκος Αγίου Παύλου, ίσως επί παλαιού ερειπίου ανεγηγερμένος". Σήμερα υπάρχει κουβούκλιο μόνο του ναού.

Στην θέση Ταφιό ο Αρχαιολόγος Σπ. Μαρινάτος είχε κάνει έρευνες όπου βρέθηκαν ερείπια από ναύσταθμο των Ρωμαϊκών χρόνων.

Ο Ιωάννης Μεσολωράς υποστήριξε (δυστυχώς δεν έχει παρουσιαστεί γραπτή μελέτη) ότι ο τόπος όπου έγινε το ναυάγιο του Αποστόλου Παύλου ήταν η Κεφαλλονιά και όχι η Μάλτα.

Ο Γερμανός Heinz Warncke προσπάθησε να θεμελιώσει την εικασία αυτή βάση ιστορικών μαρτυριών, γεωγραφικής μελέτης καθώς και μελέτης των θαλάσσιων ρευμάτων της Μεσογείου. Υποστηρίζει ότι τα πλοία ακολουθούσαν την εξής διαδρομή:

Κύπρος, Κρήτη, Φοινικούντα-Μεσσηνία, Κεφαλονιά, Ρώμη.

Σύμφωνα με τη θεωρία του, στο τελευταίο ταξίδι του Απόστολου Παύλου προς τη Ρώμη το πλοίο ναυάγησε έξω από το χωριό της Πεσσάδας. Υποστηρίζεται ότι σε ανάμνηση του γεγονότος αυτού κτίστηκε ο ναός του Αγίου Παύλου και γινόταν θαλάσσια λιτανεία μεταξύ Πεσσάδας και του μικρού νησιού Δίας.

2. Γουλιέλμος Μπράουν. (Ιδρυτής της οικογένειας Ιγγλέση)

3. Αδελφοί Κομνηνοί

Πέντε αδέρφια ταξίδευαν από την Κων/πολη προς την Ιταλία. Εκινδύνευσαν να χαθούν από τη φοβερή τρικυμία στη θάλασσα μεταξύ Κεφαλλονιάς-Ζακύνθου (Σχοινάρι). Διασώθηκαν και βγήκαν στην Πεσσάδα. Απέδωσαν τη σωτηρία τους στον Άγιο Νικόλα και ο ένας από τα αδέρφια έμεινε στο χωριό και έκτισε το σπίτι του κοντά στην εκκλησία. Σήμερα υπάρχουν οικογένειες με το όνομα Κομνηνός και Κομηνάς.

4. Τούρκος ναυαγός

Ο Τούρκος αυτός απέδωσε τη σωτηρία του στον Άγιο Νικόλαο και αφιέρωσε καντήλι διακοσμημένο με ημισέληνους. Το καντήλι σώζεται μέχρι σήμερα.

5. Ρωξάννη, κόρη του Ιωάννη Ζώτη Τσιγάρα

Ο Ιωάννης Ζώτης ήταν πρωτοσπαθάριος και γαμπρός του ηγεμόνος της Μολδαβίας Πέτρου Πεφήλου.

Η Ρωξάννη κατά τη λαϊκή παράδοση άραξε μετά από λαίλαπα στην Πεσσάδα. Μαζί της είχε το δεξιό πέλμα του Απόστολου Ανδρέα. Οι ναύτες δεν μπορούσαν να σηκώσουν την άγκυρα για να φύγουν. Οι ναύτες απέδωσαν αυτό το γεγονός σε θαύμα του Άγιου Ανδρέα και η Ρωξάννη αποφάσισε να αφιερώσει το τεμάχιο του λειψάνου που είχε μαζί της στον ναό του Άγιου Ανδρέα που

βρίσκεται με απόσταση λίγων χιλιομέτρων από την Πεσσάδα (Μηλαπιδιά, Τραυλιάτα-Περατάτα).

Στην Πεσσάδα υπήρχε εξωκκλήσι αφιερωμένο στον Άγιο Ανδρέα κοντά στην μονή του Εσταυρωμένου.

Ρίμνες - Τραγούδια για την Πεσσάδα.

Όταν λέμε "ριμναδόρο" εννοούμε εκείνον που χωρίς καμμία σκέψη ή προετοιμασία, συνέθετε και τραγουδούσε στις κοινωνικές εκδηλώσεις δίστιχα ή τετράστιχα, στον ίδιο ρυθμό και χρόνο. Οι στίχοι ήταν σκωπτικοί και δηκτικοί. Πολλές φορές γινόταν "μονομαχίες" μεταξύ ριμναδόρων.

Στην Πεσσάδα γνωστοί ριμναδόροι ήταν ο Γερ. Τσάσης, Παν. Ιγγλέσης, Ν. Μαραβέγιας.

Ρίμνες γνωστές:

- 1] Της Πεσσάδας το καρβέλι
έχει ζάχαρη και μέλι
και όποιος πιεί από το νερό της
δεν την βγάζει από το μυαλό του.
- 2] Ήρτανε όλα τα καράβια
τα μικρά και τα μεγάλα.
Ήρτανε του Μπαμπούι
όλο λίρα και φλουρί
Ήρτανε του Ντάκουλα
όλο πορδοσάκουλα (Τέλος 19ου αιώνα)
(Παρατσούκλια κλάδων της οικογένειας Ιγγλέση).

Για την Σιόρα-Ρήνη

- 3] Η Σιόρα-Ρήνη μεσ' την αυλή της
είναι σαν ένας Μητροπολίτης
γιατί ξαπλώνει σ' ένα πεζούλι
και της φιλούνε το χέρι ούλοι.
(*"Ζιζάνιο"*, Γ. Μολφέτα)

Για την Πεσσαδιάνα γράφτηκε το εξής ποίημα από την Αριάδνη Κούπα το οποίο μελοποιήθηκε από τον Χ. Χωραφά το 1930.

Πεσσαδιάνα

Γαλανά μάτια αγγελικά
λάμπουνε γλυκά σαν μεγάλα αστέρια
στην αιθέρια λευκή θωριά σου

πέφτουν τα μαλλιά σου τα μεταξωτά.
Γελαστά κοραλένια τα δροσάτα σου χείλη
τι λαλιά κρυσταλλένια αυγή του Απρίλη
γλυκειά μου ξανθή.
Υψωμένο όλο χάρη λυγερό κυπαρίσσι
κάποια μέρα θα σβύσει
φθορά θα το πάρει θε να μαραθεί.
Βγαίνεις τώρα αστέρι λαμπρό
μα εγώ προχωρώ να δύσω είναι η ώρα
ευτυχισμένος για το χωρισμό σου
που το μαρασμό σου δεν θα τον ιδώ.